

29 בספטמבר 2016

בגל הטרור העממי, שהתפרץ מחדש לאחרונה בולטת התופעה של מבצעי פיגועים, שהינם קרובי משפחה של הרוגים מגל הטרור הקודם

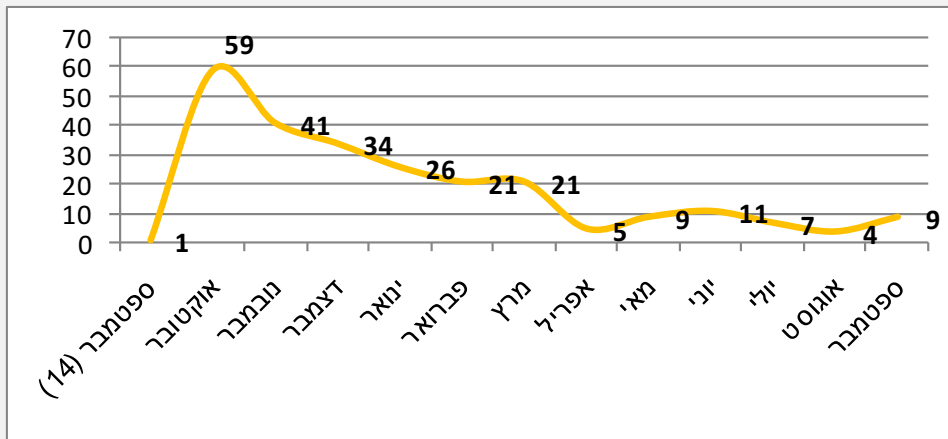
ימין: קברם של בהאא' עליאן ות'אאר' אבו ע'זאלה, שני מבצעי פיגועים בגל הטרור הקודם¹ עליהם זרי פרחים שהונחו ע"י מבקרים עם תחילת חג הקורבן (PANET, 12 בספטמבר 2016) משמאל: צעירים פלסטינים שהגיעו לפקוד קברי השיידים בבית הקברות אלמג'אהדין במזרח ירושלים (PANET, 12 בספטמבר 2016)

כללי

1. לאחר כחמישה חודשים, שבהם שררה רגיעה יחסית וכשנה לאחר פרוץ גל הטרור העממי הקודם, התפרץ במחצית ספטמבר גל חדש של פיגועי טרור. במשך שמונה ימים (16-23 בספטמבר 2016), בוצעו עשרה פיגועים משמעותיים, מהם שמונה פיגועי דקירה. לפחות שני פיגועים נוספים סוכלו כאשר כוחות הביטחון הישראליים עצרו פלסטינים, שבכליהם נמצאו סכינים. פיגוע נוסף שהתכוונה לבצע נערה פלסטינית מאבו דיס סוכל על ידי מנגנוני הביטחון הפלסטינים. **מרבית הפיגועים בוצעו במרחב חברון, גוש עזיון ומזרח ירושלים, שהיו מוקדי הפיגועים של גל הטרור העממי הקודם.** בפיגועים הללו נפצעו שישה ישראלים. שמונה מבין מבצעי הפיגועים נהרגו.

¹ בהאא' עליאן ביצע ב-13 באוקטובר 2015 פיגוע ירי ודקירה משולב בקו 78 של אגד בשכונת ארמון הנציב בירושלים. בפיגוע נהרגו שלושה ישראלים. ת'אאר' אבו ע'זאלה ביצע ב-8 באוקטובר 2015 פיגוע דקירה סמוך לקריה בתל אביב. בפיגוע נפצעו כחמישה ישראלים. המחבל נורה ונהרג ע"י קצין צה"ל.

פיגועים משמעותיים שבוצעו במהלך השנה אחרונה

2. בקרב מבצעי הפיגועים בגל הטרור העממי הנוכחי בולטים קרובי משפחה או חברים קרובים של הרוגי גל הטרור הקודם, שהחל לפני כשנה. לפחות חמישה פיגועים מבין העשרה בוצעו ע"י פלסטינים שהיה להם קרוב או חבר, אשר נהרגו בגל הפיגועים הקודם (בעיקר בין ספטמבר 2015 למרץ 2016). מעבר למוטיבציות הבסיסיות הלאומיות או הדתיות של מבצעי הפיגועים, בולטת איפא התופעה של צעירים, אשר מזדהים עם הרוגי הגל הקודם ומבקשים לבצע פיגועי נקמה. בכמחצית מהמקרים פיגועי הנקמה בוצעו באותו מקום שבו נהרגו המפגעים הקודמים, ובאותה שיטה.

3. גל הפיגועים החדש החל זמן קצר לאחר חג הקורבן המוסלמי ואפשר שהושפע ממנו. שכן מנהג רווח באסלאם הוא לפקוד את קברי המתים, ובתוכם את קברי השהידים, בחגים המוסלמיים החשובים (בעיקר בעיד אלפטר ועיד אלאצ'חא, שחל השנה ב-12 בספטמבר, ארבעה ימים לפני פרוץ גל הטרור הנוכחי). הנוהג לבקר את קברי השהידים רווח יותר בקרב הפלסטינים ככל שהמתיוחות עם ישראל עולה והדבר מצא ביטוי במהלך ימי האנתיפאדה הראשונה והשנייה. המבקרים בקברי השהידים הם בדרך כלל קרובי משפחה אולם יחד עימם עולים לפקוד את הקברים גם כאלה המזדהים עם השהידים ומעוניינים להנציח את זכרם ולהפוך אותם למודל לחיקוי.

4. להערכתנו תופעת "פיגועי הנקמה" עלולה להיות "מדבקת" ומבצע פיגוע אחד עלול להשפיע על הבאים אחריו, המזדהים עימו ומנסים לחקות אותו. אנו סבורים כי תופעת "פיגועי הנקמה" זאת עלולה להימשך ואולי אף להזין את עצמה, לנוכח חגי תשרי הקרבים (אוקטובר), אשר במהלכם הגיעה לשיאו גל הפיגועים הקודם.

פרטים על מבצעי גל הפיגועים החדש

כללי

1. במהלך גל הפיגועים החדש בוצעו עד כה עשרה פיגועים, שמונה מהם פיגועי דקירה, פיגוע דריסה אחד ומקרה אחד של הקרבה עצמית ללא אמצעי לחימה. לפחות שני פיגועים נוספים סוכלו ע"י כוחות הביטחון הישראליים, שעצרו פלסטינים, אשר בכליהם נמצאו סכינים. פיגוע נוסף שהתכוונה לבצע נערה פלסטינית מאבו דיס סוכל על ידי מנגנוני הביטחון הפלסטינים. בפיגועים, שבוצעו במהלך הגל הנוכחי נפצעו שישה ישראלים. שמונה מבין הפלסטינים שביצעו את הפיגועים נהרגו ע"י כוחות הביטחון הישראליים.

2. להלן כמה מאפיינים של גל הפיגועים האחרון:

א. מחצית מבין עשרת הפיגועים היו "פיגועי נקמה" שבוצעו לזכר הרוגים בפיגועים קודמים. חלק מהפיגועים הללו בוצעו באותו מקום בו נהרגו המפגעים הקודמים ובאותה שיטה.

ב. מרבית הפיגועים בוצעו במרחב חברון, גוש עציון ומזרח ירושלים (מוקדי הפיגועים של הגל הקודם). פיגוע אחד בוצע ב"מעבר אליהו", שבשומרון.

ג. שמונה פיגועים בוצעו על ידי מפגעים בודדים. שני פיגועים בוצעו על ידי זוג. מבין מבצעי הפיגועים שתי נשים.

ד. גיל מבצעי הפיגועים הינו נמוך מאד (גם יחסית לגל הטרור הקודם) והוא נע בין 12 ל- 25. בולט מקומם של נערים ונערות בגילאי העשרה.

3. להלן פירוט.

פיגוע דקירה בצומת אליאס

4. ב-23 בספטמבר 2016 נער פלסטיני שלף סכין בתחנת ההסעה בצומת אליאס, שבכניסה לקריית ארבע וניסה לדקור חיילים שעמדו במקום. הנער נורה ונפצע באורח קשה על ידי כוח אבטחה שהיה. בתקשורת הפלסטינית דווח, כי מבצע ניסיון הדקירה הוא אסאמה מראד מרעי זידאת, בן 15, מבני נעים, שמצפון לחברון (דף הפייסבוק של בני נעים, מען, 23 בספטמבר 2016).

אסאמה מראד מרעי זידאת, מבצע פיגוע הדקירה בכניסה לקריית ארבע (דף הפייסבוק הרשמי של בני נעים, 23 בספטמבר 2016).

אירוע הקרבה עצמית ב"מעבר אליהו" (סמוך לאלפי מנשה)

5. ב-21 בספטמבר 2016 הגיעה נערה פלסטינית כבת 12 כשבידה תיק ל"מעבר אליהו" סמוך לאלפי מנשה. הנערה שניסתה לעבור במעבר כלי הרכב התבקשה על ידי המאבטחים לעצור אולם לא נענתה לקריאותיהם. המאבטחים ירו ברגלה והיא נפצעה. בתחקור ראשוני אמרה הנערה "באתי למות". הנערה היא בראא' עויצי, קרובת משפחה של פלסטינית, שביצעה פיגוע דקירה באותו מקום. בתיקה לא נמצאו אמצעי לחימה והיא שוחררה.

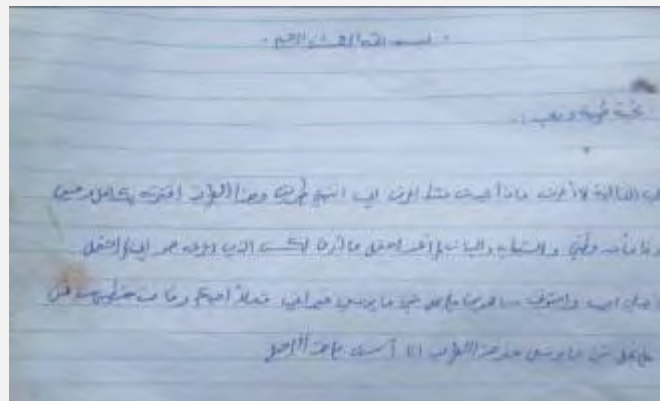
מימין : בראא' אלעויצי, אשר "באה למות" במעבר אליהו (יוטיוב, 26 בספטמבר 2016). משמאל : רשא אלעויצי, קרובת משפחה של בראא' אלעויצי, שנהרגה בפיגוע דקירה ב"מעבר אליהו" (בלוג אמין, 10 בנובמבר 2015).

זירת האירוע במעבר אליהו (אתר ערביי 48, 21 בספטמבר 2016).

6. רשא מחמד עויצי, בת משפחתה של אותה נערה, נהרגה במעבר אליהו ב-9 בנובמבר 2015. רשא מחמד עויצי, בת 23, מקלקיליה הגיעה ברגל למעבר. למרות קריאות המאבטחים היא המשיכה להתקדם לעברם. גם לאחר שהמאבטחים ירו באוויר לאזהרה היא לא עצרה ושלפה סכין מתיקה. המאבטחים ירו בה והרגוה (דף הפייסבוק QUDSN, 9 בנובמבר 2015).

7. בתיקה של רשא מחמד עויצי נמצא **מכתב התאבדות בו כתבה:** "אני לא יודעת מה יקרה לי בסוף הדרך. אני עושה זאת בדעה צלולה, כהגנה על המולדת, על הנערים ועל הנערות. אני יכולה לסבול את מה שאני רואה ואני לא יכולה לסבול יותר. הוריי, אבי, אמי, אחיותיי, סלחו לי על מה שאעשה. אני אוהבת אתכם. במיוחד [אותך] ארוסי. אני מצטערת על כל מה שיקרה לי בדרך ושזו הדרך שבה אני מסיימת" (משרד הביטחון/אגף דוברות והסברה, 9 בנובמבר 2015).

מכתב התאבדות שנמצא ברשות רשא מחמד עויצי (דף הפייסבוק קלקיליה אלחדת', 9 בנובמבר 2015).

פיגוע דקירה בכניסה לבני נעים

8. ב-20 בספטמבר 2016 ניסה פלסטיני לדקור לוחמים במחסום של כוחות הביטחון בכניסה לעיירה בני נעים (סמוך לחברון). הפלסטיני הגיע ברגל לאזור המחסום ושלף סכין. הלוחמים שאיישו את המחסום ירו לעברו והרגו אותו. הפלסטיני הוא **עיסא טראירה**, בן 15, מהכפר בני נעים.

עיסא טראירה מבצע פיגוע הדקירה בכניסה לעיירה בני נעים (דף הפייסבוק חדשות בני נעים, 20 בספטמבר 2016).

9. בן משפחתו של עיסא טראירה הוא **מחמד נאצר מחמוד טראירה**, בן 19, מהכפר בני נעים, **שביצע את הפיגוע בו נרצחה הנערה הלל אריאל בקריית ארבע** (30 ביוני 2016). הוא נורה למוות במהלך הפיגוע ע"י כיתת הכוננות של קריית ארבע. מעיון בדף הפייסבוק שלו ניתן להתרשם כי הוא הושפע ממותם של **מג'ד אלח'צ'ור** מבני נעים, אשר ביצעה פיגוע הדריסה ב-24 ביוני 2016 בצומת הכניסה לקריית ארבע. הוא הושפע גם **מבן דודו יוסף וליד טראירה, שנהרג ב-14 במרץ 2016 במהלך פיגוע דריסה בכניסה לקריית ארבע**. חמישה ימים לפני ביצוע הפיגוע העלה מחמד טראירה פוסט בדף הפייסבוק שלו בו כתב: "המוות (הוא) זכות, ואני דורש את זכותי".

מימין: מחמד נאצר אלטראירה, שרצח את הנערה הלל אריאל בקריית ארבע (קדס ניוז, 5 ביולי 2016). משמאל: יוסף וליד אלטראירה, בן דודו של מחמד אלטראירה, שביצע פיגוע דקירה בכניסה לקריית ארבע כמה חודשים לפני כן (בלוג אמין, 15 במרץ 2016).

פיגוע דקירה סמוך למערת המכפלה

10. ב-19 בספטמבר 2016 ביצעו שני פלסטינים תושבי חברון פיגוע דקירה סמוך למערת המכפלה בחברון. השניים התקרבו לעבר שוטרי משמר הגבול, שלפו סכינים וניסו לדקור אותם. השוטרים פתחו באש לעברם, אחד מהם נהרג והשני נפצע באורח אנוש.

11. שני הפלסטינים שנהרגו הם **מהנד ג'מיל אלרג'בי**, בן 21 מחברון, ו**אמיר ג'מאל אלרג'בי**, בן 18, תלמיד בית ספר מחברון. **השנים הינם בני דודים**. חמאס פרסמה הודעת אבל על מותם של השניים אך לא נראה, כי הם נמנו על שורותיה. בן דוד נוסף של השניים הוא **מחמד כאיד אלרג'בי**, שביצע פיגוע דקירה בעמדה צבאית בחברון ב-16 בספטמבר 2016.

מימין: הסכינים בהן ניסו המחבלים לבצע פיגוע דקירה סמוך למערת המכפלה בחברון (דף הפייסבוק QUDSN , 19 בספטמבר 2016). משמאל: כרזה שבה מופיעים שלושת בני הדודים שביצעו את הפיגועים ב-16 וב-19 בספטמבר 2016 למעלה: מחמד אלרג'בי, מימין: אמיר אלרג'בי, משמאל: מהנד אלרג'בי (דף הטוויטר QUDSN, 19 בספטמבר 2016).

פיגוע דקירה בשער הפרחים בירושלים

12. ב-19 בספטמבר 2016 בשעות הבוקר נפצעו שני שוטרים באורח קשה ובינוני בפיגוע דקירה בשער הפרחים בעיר העתיקה בירושלים. המחבל התנפל מאחור על השוטרים ודקר אותם. השוטר שהותקף ירה בו ופצע אותו באורח קשה. מחקירה ראשונית עולה, כי המחבל עקב אחר שני השוטרים (דף הפייסבוק צבע אדום, YNET, 19 בספטמבר 2016). בתקשורת הפלסטינית דווח, כי המחבל הינו **אימן חסן אלכרד**, בן 20, תושב מזרח ירושלים.

אימן חסן אלכרד מבצע פיגוע הדקירה בשער הפרחים, תושב מזרח ירושלים (דף הפייסבוק QUDSN, 19 בספטמבר 2016).

פיגוע דקירה בישוב אפרת בגוש עציון

13. ב-18 בספטמבר 2016 זוהה פלסטיני בשעות הלילה ע"י תצפית של היישוב אפרת בגוש עציון. בשעות הבוקר המוקדמות קפץ מתוך שיח בו הסתתר ודקר קצין צה"ל. הקצין נפצע באורח בינוני-קשה. כוח צה"ל שהיה במקום ירה בו והוא נפצע באורח אנוש. **ברשות המחבל נמצאו שתי סכינים**. הפלסטיני הינו **בהא' אלדין מחמד עודה**, בן 20 מהכפר ארטאס, דרומית לבית לחם, שעבד במסעדה בבית לחם (דף הפייסבוק קדס נט, 18 בספטמבר 2016). לדברי קרובי משפחתו הוא ניסה במעשה זה לשמח את אביו, שחזר מביצוע מצוות החג' בסעודיה (YNET, 19 בספטמבר 2016)

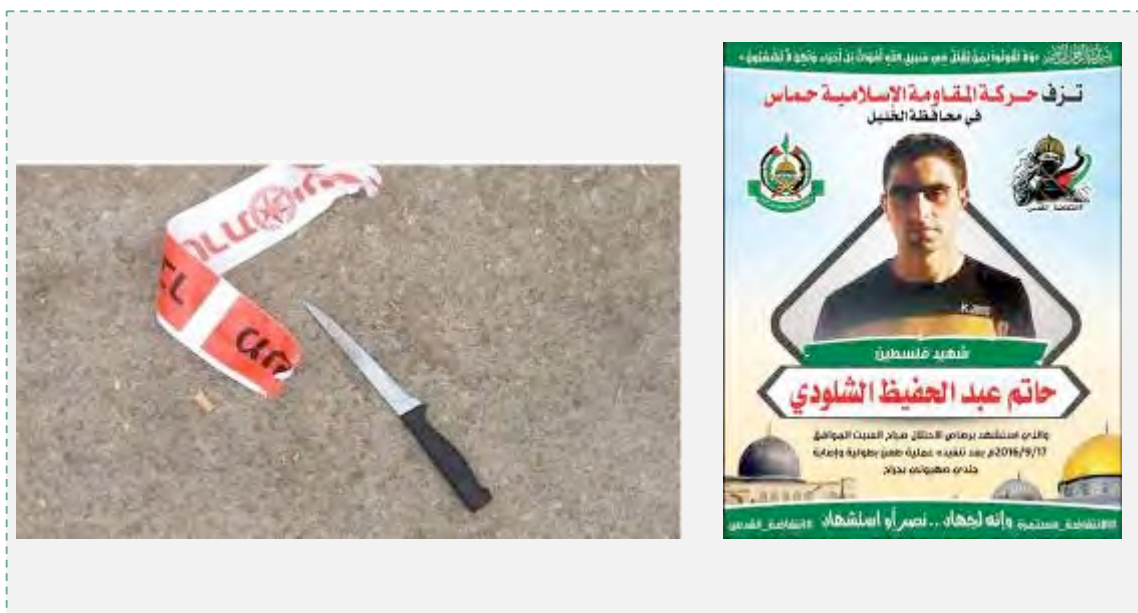

מימין: בהא' אלדין מחמד עודה. משמאל: הסכינים, שנמצאו ברשותו (דף הפייסבוק QUDSN, 19 בספטמבר 2016).

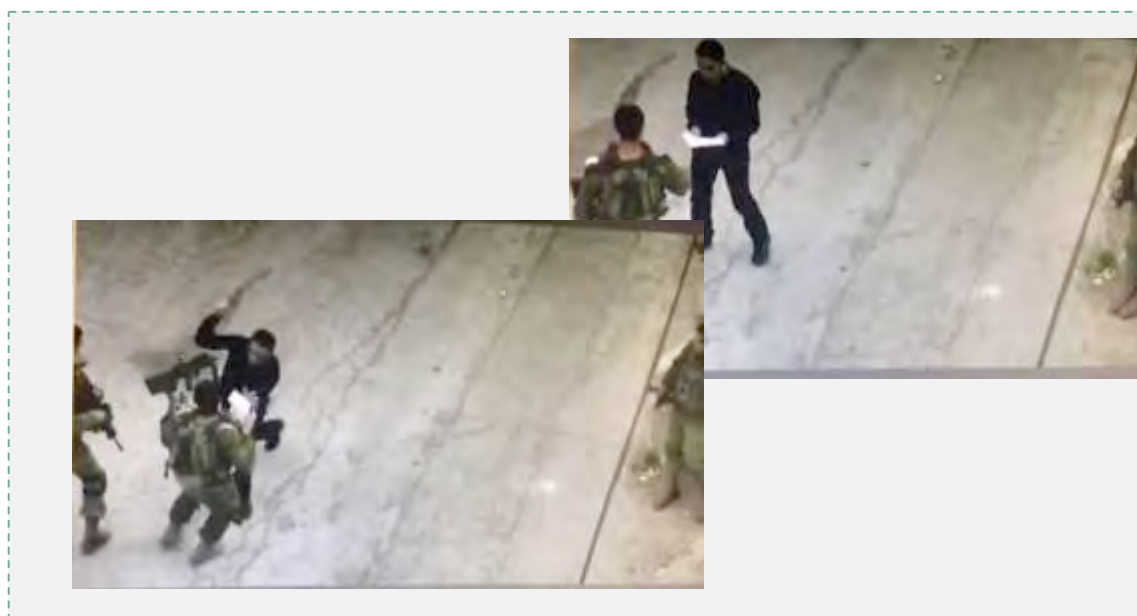
פיגועי דקירה בתל רומידה בחברון

14. ב-17 בספטמבר 2016 הגיע פלסטיני בשעות הבוקר לאחת מעמדות הבידוק של צה"ל בשכונת תל רמידה בחברון. הפלסטיני נדרש להציג בפני החיילים תעודת זהות. במקום זאת הוא מסר לידי החייל דף נייר ככל הנראה כדי להסיח את דעתו. הפלסטיני שלף מכיסו סכין והסתער על החייל. חיילי צה"ל ירו במחבל והרגו אותו (דף הפייסבוק צבע אדום, 17 בספטמבר 2016).

15. התקשורת הפלסטינית דיווחה, כי המחבל הינו **חאתם עבד אלחפיט' עבד אלרחים אלשלודי**, בן 25 מחברון. הוא עבד כפועל באחד המפעלים בחברון והיה בדרכו לעבודתו (PNN, 17 בספטמבר 2016). חמאס פרסמה הודעת אבל מטעמה אך לא נראה כי הוא היה פעיל בשורותיה (דף הפייסבוק של תנועת חמאס בחברון, 17 בספטמבר 2016).

מימין : הודעת אבל של חמאס אודות מותו של חאתם עבד אלחפיט' אלשלוודי. משמאל : הסכין בה הוא דקר את חייל צה"ל (דף הפייסבוק של תנועת חמאס בחברון, 17 בספטמבר 2016).

תיעוד הפיגוע במצלמת אבטחה בחברון. מימין: המחבל מציג בפני חייל צה"ל דף נייר כדי להסיח את דעתו. משמאל: המחבל שולף סכין ומסתער על החייל (משמאל) (יוטיוב, 17 בספטמבר 2016).

פיגוע דקירה בתל רומידה בחברון

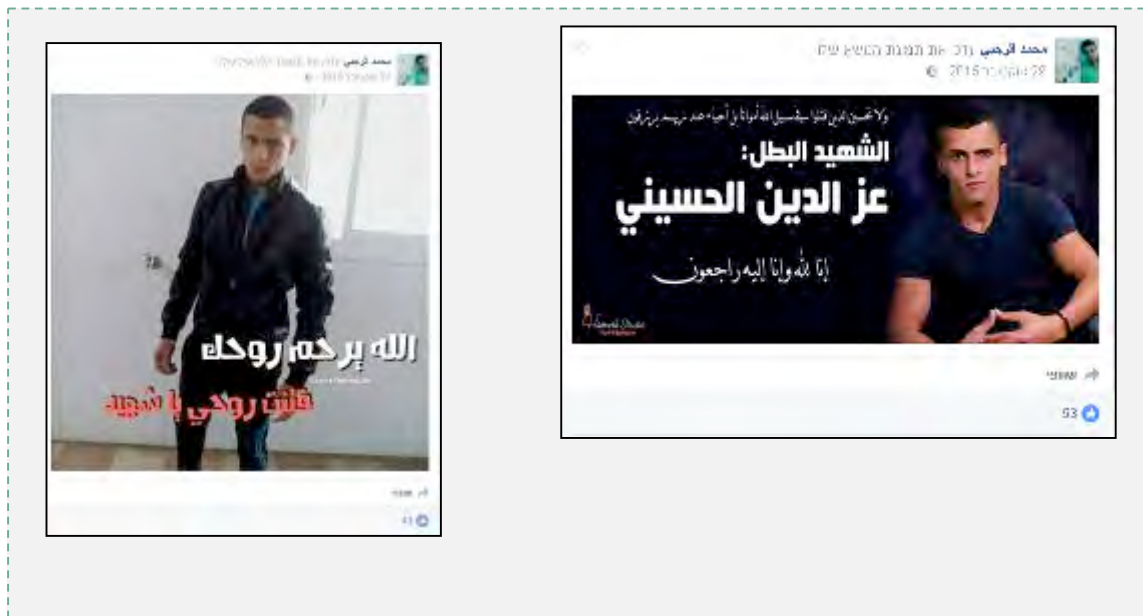
16. ב-16 בספטמבר 2016 בשעות הצהריים הגיע פלסטיני חמוש בסכין לעמדת צה"ל באזור תל רומידה בחברון ודקר חייל צה"ל בפניו. החייל נפצע באורח קל והגיב בירי יחד עם חברו לעמדה. הפלסטיני נהרג. ההרוג הינו **מחמד כאיד תלגי' אלרג'בי**, בן 16, תלמיד בית ספר מחברון. לדברי הוריו הוא היה פעיל חברתי ונהג לעזור לנזקקים. הוא גם נהג לשאת תפילות ודרשות באירועים לאומיים ודתיים. לדברי הוריו הוא היה בעל השפעה רבה על קהל מאזיניו וחבריו לכיתה. חמאס פרסמה הודעת אבל על מותו אך לא נראה כי הוא נמנה על שורותיה.

17. לדברי חברו של מחמד אלרג'בי הוא נראה עצוב מאז **מותו של חברו הקרוב עז אלדין אלחסיני אבו שח'ידם**, בן 17 מחברו. חברו הקרוב נהרג בעת שביצע עם פלסטיני נוסף פיגוע דקירה ב-27 באוקטובר 2015 בצומת גוש עציון. מחמד אלרג'בי פרסם עליו שני פוסטים בדף הפייסבוק שלו. כמו כן עמד אלרג'בי בקשר עם אביו של **מאלכ טלאל מחמד אלשריף**, בן 25, מחברו שניסה לבצע פיגוע דקירה בצומת הגוש ב-5 בנובמבר 2015 ונהרג. נראה כי הייתה קרבת משפחה כלשהי בין השניים, שמהותה אינה ברורה לנו.

18. מעיון בדף פייסבוק של מחמד כאיד אלרג'בי עולה, כי ב-14 בספטמבר 2016, יומיים לפני ביצוע הפיגוע, הוא פרסם פוסט בו הוא נראה לצד הודעות אבל של שהידים פלסטינים, חלקם מגל הטרור האחרון. בפוסט הוא כתב: **"זעזעו את העולם... ולא הייתה בידם אלא אבן... והאירו כמו נרות ובאו כמו הבשורה... ונקמו... והתפוצצו... ומתו מות קדושים"**. ב-15 בספטמבר 2016 הגיב לו בפוסט טלאל אלשריף אבו טארק (ככל הנראה קרוב משפחה של מחמד אלרג'בי, אביו של מאלכ אלשריף). בפוסט בירך טלאל אלשריף את מחמד אלרג'בי. ב-16 בספטמבר 2016 לאחר ביצוע הפיגוע בו נהרג מחמד אלרג'בי הגיב טלאל אלשריף בפוסט ובו ביקש רחמים על מחמד ובירך אותו על הפיגוע (דף הפייסבוק של מחמד אלרג'בי, 17 בספטמבר 2016).

מימין: פוסט שהועלה בדף הפייסבוק של מחמד אלרג'בי ב-11 בספטמבר 2016 ובו נראה אלרג'בי לצד הודעות אבל של שהידים. משמאל: ההתכתבות בין מחמד אלרג'בי לבין טלאל אלשריף, כנראה קרוב משפחה שלו. למטה: טלאל אלשריף מברך את מחמד אלרג'בי על ביצוע הפיגוע לאחר מותו (דף הפייסבוק של מחמד אלרג'בי, 17 בספטמבר 2016).

פוסטים שהעלה מחמד אלרג'בי לזכר חברו הקרוב עז אלדין אלחסיני אבו שח'ידם
(דף הפייסבוק של אבו שח'ידם, 27-29 באוקטובר 2015)

פיגוע דריסה בצומת אליאס בכניסה לקריית ארבע

19. ב-16 בספטמבר 2016 בשעות הצהריים כלי רכב פלסטיני בו ישבו גבר ואישה נסע במהירות לעבר תחנת ההסעה בצומת אליאס, שבכניסה לקריית ארבע. בתחנת ההסעה היו באותה עת שלושה נערים ישראלים. כוח צה"ל שהיה במקום הגיב בירי, הרג את הנהג, ופצע את הפלסטינית שישבה לצידו. שניים מהנערים נפצעו באורח קל. בתקשורת הפלסטינית דווח, כי שני הפלסטינים הם **פראס מוסא אלח'צ'ור, ורע'ד עבדאללה אלח'צ'ור**, קרובי משפחה מהכפר בני נעים. השניים השאירו אחריהם צוואות.

20. אחותה של רעיד עבדאללה אלח'צ'ור הינה המחבלת **אלמג'ד עבדאללה אלח'צ'ור**, בת 18 נשואה ואם לילדה שביצעה פיגוע דריסה באותו מקום ב-24 ביוני 2016 ונהרגה ע"י כוח צה"ל. קרובי משפחה סיפרו, כי חייהם של פראס ורעיד אלח'צ'ור השתנו בעקבות מותה. פראס אלח'צ'ור הפך למוסלמי אדוק יותר (ערוץ הטלוויזיה בשכם, 17 בספטמבר 2016). בדף הפייסבוק של בני נעים פורסמו דברי ברכה לרעיד אלח'צ'ור. כמו כן פורסמה הודעה רשמית ממשפחת אלח'צ'ור, בה צויין כי היא "גאה" בפיגוע שביצעה בת המשפחה (דף הפייסבוק חדשות בני נעים, 24 ביוני 2016). חמאס פרסמה הודעת אבל על מותו של אלח'צ'ור אך לא נראה כי הוא היה פעיל חמאס.

משמאל: כלי הרכב, שבאמצעותו בוצע הפיגוע (דף הפייסבוק של חמאס מחוז חברון, 16 בספטמבר 2016). מימין: דף הפייסבוק של רע"ד אלח'צ'ור, פלסטינית שהשתתפה בפיגוע, ובו פוסט שפרסמה ב-26 ביוני 2016 (יומיים לאחר שאחותה נהרגה) לזכר אחותה. בפוסט מאדירה רע"ד את דמותה של אחותה וקוראת לה "האחות הגיבורה" (דף הפייסבוק חדשות בני נעים, 16 בספטמבר 2016)

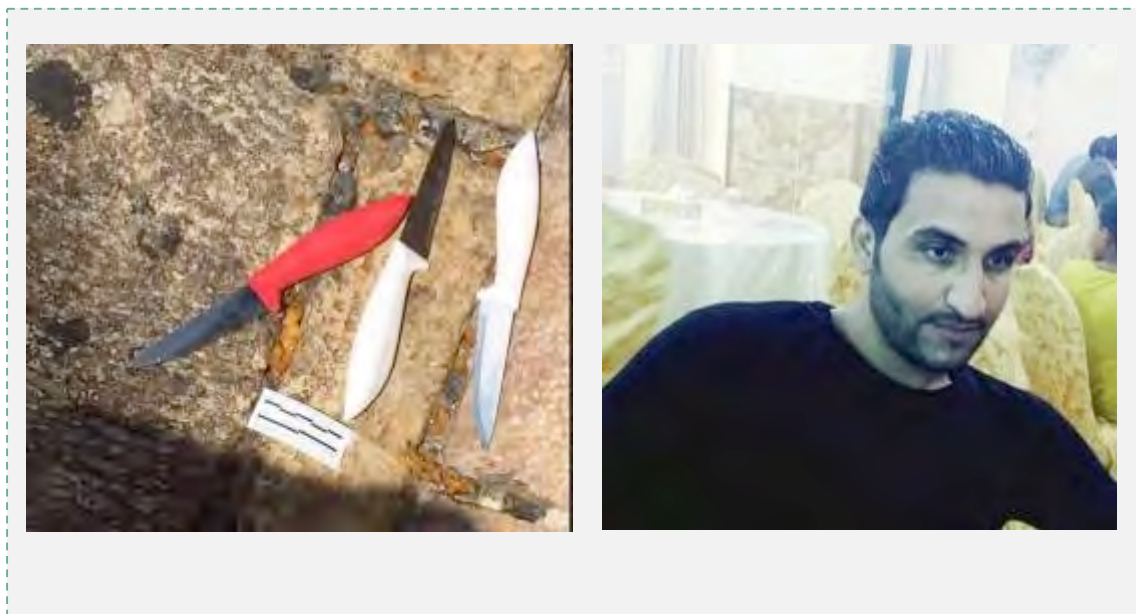

הודעת האבל שפרסמה חמאס אודות מותו של פראס אלח'צ'ור (דף הפייסבוק של חמאס מחוז חברון, 16 בספטמבר 2016).

פיגוע דקירה בשער שכם בירושלים

21. ב-16 בספטמבר 2016- אזרח ירדני הגיע בשעות הצהריים לשער שכם במזרח ירושלים כשהוא אוזח בידיו שתי סכינים וזועק "אללה אכבר". הוא רץ לכיוון לוחמי משמר הגבול, שאבטחו את המקום, וניסה לדקור אותם. הלוחמים שהבחינו במחבל קראו לו לעצור. משלא נשמע להם ביצעו לעברו ירי והוא נהרג. בתקשורת הפלסטינית דווח, כי הדוקר הינו סעיד האיל אלעמרו, אזרח ירדני, בן 28, תושב כרכ שעבד ברשות המים הירדנית בעיר. הוא נכנס לשטחי יהודה ושומרון דרך מעבר אלנבי

ב-15 בספטמבר 2016 למטרות תיירות. קרובי משפחתו מספרים כי חלומו היה להתפלל במסגד אלאקצא. לטענתם הוא לא היה קיצוני בדעותיו (מען, 17 בספטמבר 2016).

מימין : הירדני סעיד אלעמרו (מען, 17 בספטמבר 2016). משמאל : סכינים שנמצאו ברשותו (דף הפייסבוק QUDSN, 16 בספטמבר 2016).

22. מעין בדף הפייסבוק של סעיד אלעמרי (שנסגר בינתיים) עולה כי הפוסט האחרון שהעלה היה ב-14 בספטמבר 2016 בפוסט זה העלה תמונה של מתחם הר הבית וכתב: "בדרך אל בית המקדש, אם ירצה אללה..." (דף הפייסבוק של אחמד ג'אבר, 20 בספטמבר 2016).

הפוסט האחרון שהעלה סעיד האיל אלעמרו בדף הפייסבוק שלו

מנהגי ביקור קברים באסלאם ובחברה הפלסטינית

1. על פי מסורת הנחשבת מהימנה, הורה הנביא מחמד לבקר את קברי המתים כדי לבקש מהם סליחה ומחילה. זאת לאחר שתקופה מסוימת בתחילת האסלאם אסר זאת ככל הנראה מחשש לעבודת אלילים. על-פי מסורת זו, ייחשב הביקור לאדם כזכות באחרית הימים. חכמי הלכה שונים באסלאם חלוקים לגבי השאלה על מי מוטלת מצווה זו. על-פי האסכולה הוהאבית המחמירה, הנהוגה בסעודיה, המצווה מוטלת על גברים בלבד ואסורה על נשים (מתוך הספר: פתאוא אללג'נה אלדאא'מה ללבחות' אלעלמיה ואלאפתאא', כרך א', ריאצ', סעודיה. שנת הוצאה 2003). הפלסטינים, שברובם משתייכים לאסכולה החנפית, אינם מגבילים נשים וילדים בביקור בבתי הקברות. עם זאת מדגישים רוב חכמי הדת כי על האישה לנהוג באיפוק לא להתייפח בצורה מוגזמת או לקונן.

2. קיים נוהג בקרב המוסלמים בכלל ובחברה הפלסטינית בפרט לבקר בבתי קברות, ובכלל זה לפקוד את קברי השהידים, בחגים המוסלמיים, שהמרכזיים שבהם הם עיד אלפטר ועיד אלאצ'חא. זאת ועוד בחברה הפלסטינית ככל שהמתיחות עם ישראל עולה, כך נפוץ יותר הנוהג לבקר בקברי השהידים. הדבר מצא ביטוי במהלך האנתפאדה הראשונה והשנייה. בדרך כלל פוקדים את קברי השהידים בני המשפחה. לעיתים נוספים להם גם כאלה המזדהים עם השהידים המעוניינים להנציח את זכרם ולהפוך אותם למודל לחיקוי. חלק פוקדים את הקברים בשל רצונם לקיים מצווה דתית, אחרים בשל רצון לכבד את הנפטר ונוספים רואים בביקור בקברי השהידים חובה לאומית שנובעת מרצון לתמוך במשפחת החלל ולהזדהות עימה, להנציח את זכרם של השהידים ולהטמיע דרכם ערכים לאומיים. לעיתים הגורמים הללו משולבים זה בזה. גם נציגים בכירים של מוסדות הרשות הפלסטינית לוקחים חלק בעלייה לקברי השהידים לאות הזדהות עם השהידים ומשפחותיהם (מחמוד אלסעדי, ראמאללה, אלערבי אלג'דיד, 12 בספטמבר 2016; המרכז הפלסטיני להסברה, 7 ביולי 2016).

3. בקרב חכמי הדת המוסלמים קיימים חילוקי דעות לגבי השאלה באילו ימים מימי החג יש לבקר בבתי הקברות: יש הנוהגים לבקר בבוקר הראשון של החג, בעוד אחרים טוענים שיש לדחות את הביקור לימי החג האחרונים יש אף המקדימים את הביקור לפני החג. ד"ר מאהר אלסוסי, חבר באגודת חכמי-הדת של פלסטין (ראבטת עלמאא' פלסטין), המזוהה עם חמאס בעזה, טוען את הימים הראשונים של החגים יש להקדיש לשמחה ולא לעצב ולכן אין בימים אלה לבקר את קברי היקירים (פלסטין אליום, 25 בנובמבר 2009). במקומות שונים ברחבי יהודה ושומרון ורצועת עזה נוהגים לבקר בקברי היקירים בימים שלפני החג, כדי שהקברים יהיו מלאים בפרחים רעננים במהלך ימי החג (מציאף זמאן, 30 בנובמבר 2011). עם זאת ישנן משפחות פלסטיניות שאינן מעודדות ביקורים בקברי של השהידים בימי החג בטענה שהדבר גורם להן לעצב ולפתיחת הפצעים הישנים במקום לחגוג את שמחת החג (מחמוד אלסעדי, ראמאללה, אלערבי אלג'דיד, 12 בספטמבר 2016; המרכז הפלסטיני להסברה, 7 ביולי 2016).

צעירים פלסטינים פוקדים קברות ומחבלים בבית הקברות אלמג'אהדין במזרח ירושלים (PANET, 12 בספטמבר 2016)